

Spis treści

Table of Contents

9 Wstęp

ARTYKUŁY NAUKOWE

- 12** Bernard Linek
Polityka narodowościowa na Śląsku Opolskim w latach 1945–1960.
Założenia – stan badań – fazy
- 35** Andrzej Sakson
Mazurzy – dylematy tożsamości
- 50** Seweryn Szczepański
Żydowskie domy modlitwy oraz cmentarze na Warmii i Mazurach –
stan obecny (na tle dziejów Żydów w Prusach Wschodnich i Zachodnich)
- 123** Ryszard Tomkiewicz
Komitet Żydowski w Olsztynie (1946–1949)
- 143** Marek Mazurkiewicz
Partycypacja mniejszości niemieckiej w polskim życiu publicznym
po 1989 r. – przypadek Śląska Opolskiego
- 165** Stanisław Achremczyk
Integracyjna działalność Kościoła warmińskiego w pierwszych latach
po II wojnie światowej
- 192** ks. Andrzej Hanich
Relacje państwo – Kościół w komunistycznej Polsce na przykładzie Śląska Opolskiego
(1945–1989)
- 231** Ryszard Tomkiewicz
Wydział Wojewódzki w Olsztynie jako element powojennego samorządu
terytorialnego (1946–1950)
- 248** Leokadia Drożdż
Relacje władz i społeczeństwa Śląska Opolskiego z Polakami na Zaolziu
(wybrane elementy)
- 293** Marcin Tujdowski
Sprawa łużycka w polskiej polityce po 1989 r.
- 305** Irena Kurasz
Sytuacja Niemców na Dolnym Śląsku po 1989 r. na przykładzie działalności
Niemieckiego Towarzystwa Kulturalno-Społecznego we Wrocławiu

- 324** Brygida Solga
Migracje zagraniczne mieszkańców województwa opolskiego w latach 1990-2015
- 341** Stanisława Sochacka
Zmiany nazw miejscowych na Śląsku Opolskim po 1945 r.
- 360** Monika Choroś
Wprowadzanie podwójnych nazw miejscowości w województwie opolskim
- 384** Maria Wagińska-Marzec
Wokół zmian nazewnictwa ulic na Ziemiach Zachodnich i Północnych po 1945 r. – wybrane aspekty
- 423** Krystian Heffner
Zmiany cywilizacyjne w województwie opolskim w latach 1950-2015
- 441** Wiktor Krajniak
Z dziejów elektryfikacji Dolnego Śląska w latach 1891-1939
- 463** Ewa Dawidejt-Drobek
Nowe elementy pamięci kulturowej w III Rzeczypospolitej Polskiej (na przykładzie Nysy)
- 504** Paweł Czajkowski
Pamięć i zapominanie w społecznościach lokalnych na przykładzie stosunku do miejsc pamięci w Dzierżoniowie i Raciborzu
- 529** Andrzej Sakson
Socjologia Ziemi Zachodnich i Północnych – nowe paradygmaty i wyzwania badawcze. Refleksje na kanwie obrad XVI Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego w Gdańsku

OPRACOWANIA ŹRÓDŁOWE

- 543** Leokadia Drożdż
Gorolski Świąto w XX w.
- 557** Marek Szajda
Osadnictwo żydowskie we wspomnieniach Pionierów tzw. Ziemi Odzyskanych. Fragmenty pamiętników z Kamiennej Góry i Szczecina
- 573** Jakub Isański
Pamiętnik Heleny Wróblewskiej, mieszkanki Ziemi Zachodnich
- 597** Jakub Isański
Wincenty Kuć, „Pamiętnik”
- 625** Alicja Dobrosielska
Między historią a pamięcią. Wspomnienia i pamiętniki w zbiorach biblioteki Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie (cz. 1)
- 648** Danuta Bogdan
Wspomnienia Ryszarda Dowguna – nastoletniego chłopca z Lidy – z łągu w Uchcie w Radzieckiej Republice Komi

- 663** Danuta Bogdan
Syberyjska zsyłka oczami dziecka, późniejszej mieszkanki Olsztyna,
Ireny Moszczyńskiej z domu Bujko
- 674** Marcin Wakar
Dwa listy Karola Małłka do Andrzeja Wakara (napisane w Krutyni
17 VII 1957 r. i Rudziskach Pasymskich 23 I 1958 r.)
- 682** Ryszard Tomkiewicz
Pismo Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski dr. Jakuba Prawina
do starostów powiatowych i prezydenta Olsztyna w sprawie przygotowania
kwaterunku dla osadników zamierzających podjąć pracę w przemyśle
- 690** Piotr Pałys
Kwestie terytorialne i etniczne na pograniczu polsko-czeskim
w latach 1945–1946 w świetle opracowań dotyczących pogranicza
raciborsko-głubczyckiego
- 706** Marek Mazurkiewicz
Ludność Górnego Śląska w latach 1950–1989 w świetle wybranych polskich
i niemieckich materiałów źródłowych (opracowanie analityczne)

RECENZJE I OMÓWIENIA

- 725** Alicja Dobrosielska
Andrzej Kopiczko, *Dzieje kościoła i parafii św. Wojciecha w Mrągowie do 1945 r.*,
Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-
-Mazurskiego, Olsztyn 2015, ss. 190
- 733** Ryszard Tomkiewicz
Druga repatriacja ludności polskiej z ZSRS na Warmii i Mazurach.
Wybór dokumentów z zasobu Archiwum Państwowego w Olsztynie z lat 1955–1962,
wyboru dokonał i wstępem opatrzył Mariusz Korejwo, Archiwum Państwowe
w Olsztynie, Olsztyn 2016, ss. 343
- 736** Marcin Tujdowski
Ziemia Lubuska, t. 1, red. Anitta Maksymowicz, Muzeum Ziemi Lubuskiej,
Zielona Góra 2015, ss. 330
- 740** Marcin Tujdowski
*Ziemia Lubuska. Dziedzictwo kulturowe i tożsamość regionu w perspektywie
powojennego siedemdziesięciolecia*, red. Tomasz Nodzyński, Marceli Tureczek,
Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Zielonej Górze, Zielona Góra –
Gorzów Wielkopolski 2015, ss. 398
- 745** Andrzej Sakson
Irena Kurasz, *Mniejszość niemiecka na Dolnym Śląsku.*
Studium socjologiczne, Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 2016, ss. 332
- 748** Andrzej Sakson
Górny Śląsk – tożsamość i autonomia. Dwie nowe monografie socjologiczne.
Justyna Kijonka, *Tożsamość współczesnych Górnoślązaków. Studium socjologiczne*,
Stowarzyszenie Thesaurus Silesiae, Katowice 2016, ss. 468
Cezary Trosiak, *Górny Śląsk między regionalizmem – autonomią – separatyzmem*,
Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2016, ss. 316

753 Marek Mazurkiewicz
Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce w świetle Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, red. Sławomir Łodziński, Katarzyna Warmińska, Grzegorz Gudaszewski, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2016, ss. 312

766 Kamil Dworaczek
Eugeniusz Piotrowski, *Nie umiem się nisko klaniać. Zapiski wrocławskiego lekarza z lat 1944–1945, 1957, 1972–1990*, wstęp i opracowanie Grzegorz Wołk, Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Warszawa 2016, ss. 536

772 Radosław Domke
Próba syntezy czy rocznicowa publicystyka? Słowo o książce Huberta Mordawskiego, Ziemie Odzyskane 1945–1956, Wydawnictwo Poligraf, Brzezina Łąka 2015, ss. 623

776 Marek Żak
Zuzanna Grębecka, *Obcy w mieście. Żołnierze radzieccy w pamięci, doświadczeniu i opowieści legniczan*, Wydawnictwo Libron, Kraków 2017, ss. 550

RAPORTY I EKSPERTYZY

781 Marcin Tujdowski
Kłopotliwe dziedzictwo kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych (ekspertyza)

POLEMIKI I DYSKUSJE

784 Marcin Tujdowski
Polemika z cyklem reportaży Ziemowita Szczerka („Polityka”, nr 27–29, 31–34, 2014)

793 Wykaz skrótów

797 Autorzy